

Høringssvar til NOU 2025: 1

Bergen Næringsråd er den største medlemsorganisasjonen for næringslivet i Bergensregionen med over 6000 medlemmer i 1200 bedrifter. Vi representerer til sammen over 150.000 arbeidstakere.

Bergen Næringsråd takk for muligheten til å komme med innspill til NOU 2025:1 «Felles ansvar, felles gevinst» og vil på bakgrunn av vår kartlegging av kompetansebehovet for våre medlemmer våren 2025 komme med følgende innspill:

Overordnet kommentar

Vi støtter hovedmålet i NOU 2025:1 om å skape et mer fleksibelt og fremtidsrettet utdanningssystem. For oss i næringslivet er det avgjørende at utdanningstilbudet er tett koblet til de faktiske kompetansebehovene i arbeidslivet. Vi vil særlig gi innspill til fem forslag i NOU-en, der næringslivet våre medlemmer opplever et sterkt behov for handling.

1. Et nytt system for etter- og videreutdanning for voksne (kap. 7)

Vi støtter forslaget om flere kortere og yrkesnære utdanningstilbud, som kan kombineres med jobb. Vår medlemsundersøkelse viser at:

- Hele **86 %** av virksomhetene har behov for å etter- og videreutdanne ansatte.
- **75 %** er villige til å la ansatte ta slik utdanning i arbeidstiden.
- **84 %** mener fleksibilitet i utdanningstilbudet er helt avgjørende.
- Over **70 %** oppgir at de selv vil bidra økonomisk – men offentlige støtteordninger er fortsatt viktig.

For næringslivet er det avgjørende at det legges til rette for fleksible utdanningsløp, korte moduler og kombinasjoner av fagskole, høyere utdanning og kurs i tett samarbeid med arbeidsgivere.

2. Nasjonalt råd for kompetanse og livslang læring (kap. 10)

Vi støtter etableringen av et nasjonalt råd som koordinerer kompetansepolicyen, men understreker at rådet må forankres i reelle behov fra privat sektor.

Arbeidsgiversiden må derfor ha sterk representasjon i rådet. Innsikten fra de regionale kompetansefora må også systematiseres og videreformidles gjennom rådet.

Vi ber om at de nevnte tiltakene følges opp med tilstrekkelige ressurser, systematikk og involvering av arbeidslivet, og vil understreke behovet for et styrket samarbeid mellom utdanning og arbeidsliv på alle nivåer. Et mer fleksibelt og behovsdrivet utdanningssystem er en forutsetning for verdiskaping, velferd og grønn omstilling.

3. Styrking av yrkesfaglig karriereveiledning (kap. 11)

Vi støtter forslaget om en nasjonal sertifiseringsordning og bedre regionalt datagrunnlag. Mange elever og studenter mangler kunnskap om yrkesfaglige muligheter, og næringslivet opplever feilvalg og frafall.

Bergen Næringsråd ber om at både rådgivere i skolen og utdanningsinstitusjoner gis verktøy og kunnskap om det lokale næringslivets behov med en fast oppfølging årlig.

Data fra blant annet karlettinger og regionale ressurser bør integreres i rådgivningstjenestene.

4. Forsterket bruk av digitale læringsressurser

Vi støtter utvalgets anbefaling om økt bruk av mikroemner og digitale moduler. Dette gir fleksibilitet og senker terskelen for læring. Mange av våre medlemmer har allerede erfaring med DIGI-emner fra Universitetet i Bergen.

Staten bør oppskalere digitale etterutdanningstilbud i samarbeid med UH-sektoren og arbeidsgivere. Emner relatert til teknologi, AI, dataforståelse og cybersikkerhet må prioriteres i tråd med det som er næringslivets tilbakemelding på behov.

5. Regionale kompetanseforum som aktører i dimensjoneringen (kap. 13)

Bergen Næringsråd støtter at fylkeskommunene skal dimensjonere utdanningstilbudet i tett dialog med næringslivet og peker på Kompetanseforum Bergen som et godt eksempel.

Vår undersøkelse viser at:

- Udekket kompetanse hemmer vekst: **56 %** opplever dette som kritisk utfordring.
- Konsekvensene er blant annet tapte kunder, utsatt vekst og redusert aktivitet.

Kompetanseforum må gis en tydelig formell rolle og finansiering. Deres arbeid bør brukes aktivt i skoleplanlegging og dimensjonering på alle nivåer fra videregående opplæring til master- og doktorgrad i UH-sektoren.

6. Styrking av regional forvaltning av tilskudd til bedriftsintern opplæring (kap. 16)

Bergen Næringsråd støtter utvalgets vurdering av at tilskudd til bedriftsintern opplæring (BIO) fortsatt skal forvaltes av fylkeskommunene. Når ordningen forvaltes regionalt gir dette mulighet for en regional og lokal tilpassing som er i tråd med det lokale og regionale næringslivet slik at midlenes formål, kriterier og satsingsområder kan styrke næringslivet og gi best mulig effekt.

Basert på tilbakemeldinger fra medlemsbedrifter i Bergen og omegn bør ordningen styrkes økonomisk, samt at ordningen sees i sammenheng med andre regionale og nasjonale støtteordninger.

7. Bransjeprogram (kap. 17)

Ett av de største funnene i vår kartlegging av medlemsbedriftenes kompetansebehov er at bedriftene i større grad enn tidligere trenger tverrfaglig kompetanse.

Det er derfor viktig at bransjeprogram i større grad enn i dag kan tilpasse den enkelte regionenes utfordringer og behov. Det bør vurderes om kravet til samarbeid mellom bedrifter i enkelte deler av næringslivet faktisk kan være et hinder for å kunne benytte ordningen. Bergen Næringsråd mener bransjeprogram bør kunne gjøres i samarbeid med bransjer, og ikke nødvendigvis bare bedrifter.

8. Styrke innsats og systemer for godkjenning av utenlandsk kompetanse (kap. 19)

Styrking av både systemer for dokumentasjon og verdisetting av kompetanse i arbeidslivet er positivt. For å dekke bedriftenes kompetansebehov er det i større grad nødvendig å legge til rette for opptak til utdanningstilbud på bakgrunn av realkompetanse gjennom godkjenning av utenlandsk utdanning og komplettering av utenlandsk utdanning.

Vi vet at svært mange innvandrere har høy kompetanse når de kommer til Norge, men at svært mange av dem dessverre er langt mer enn overkvalifisert for jobbene er står i.

Bedriftene skriker etter kompetansen, og gode ordninger for godkjenning av utenlandsk utdanning raskt og effektivt er svært ønskelig.

Dette gjelder for eksempel særlig innenfor helse-sektoren der kompetanse som kommer fra et land utenfor Europa, der relevant arbeidserfaring ikke kan kompenseres for manglende utdanning.

